

FTA : พลกระทบกับผู้ประกอบการไทย

อ. อุทุมพร อินทวัน เบอร์กัสตรอม*

บทนำ

การเจรจาเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทย กับนานาประเทศจากอดีตที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน กำลังเป็นประเด็นร้อนในทางการเมือง และเศรษฐกิจ โดยเรื่องดังกล่าวมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเจรจาเขตการค้าเสรี โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยมีประสบการณ์ในการจัดทำข้อตกลง FTA มาแล้วอย่างน้อย 2 ฉบับ นั่นคือ การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) และการเข้าเป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ร่วมกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีก 9 ประเทศ ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมาโดยขณะนี้เห็นได้ว่ารัฐบาลไทยได้ดำเนินการเจรจาเขตการค้าเสรีมากขึ้น โดยการจัดทำข้อตกลง FTA ในปัจจุบันมีความเหมือนที่แตกต่าง เนื่องจากการทำ FTA ณ ปัจจุบันนี้เป็นการก้าวข้ามขั้นไปทำข้อตกลง FTA ในระดับทวิภาคีกับประเทศมหาอำนาจของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา จีน และญี่ปุ่น

ความหมายของ FTA และขอบเขตความร่วมมือ

FTA คืออะไร

การทำข้อตกลงเปิดเสรีทางการค้าแบบทวิภาคี และภูมิภาค หรือที่เรียกว่า FTA (Free Trade Agreement) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจลักษณะประเทศสมาชิกที่มีเป้าหมายจะลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0% ขณะเดียวกัน สมาชิกแต่ละประเทศมีอิสระเต็มที่ในการเก็บอัตราภาษีศุลกากรปกติสูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม ในเวลาเดียวกันก็ต้องลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อให้เกิด "Free Trade Area" ระหว่างประเทศคู่สัญญา ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบพื้นฐานของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ (Economic Integration) ("FTA เขตการค้าเสรี", 2550) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบหลักคือ Bilateral Free Trade Area Agreements คือ ความตกลง ร่วมมือทางการค้าร่วมกันแบบทวิภาคีของ 2 ประเทศ หรือระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ แต่หากมีคู่เจรจามากกว่านั้น จะเรียกว่า Plurilateral Free Trade Area Agreement และหากเป็นความตกลงร่วมกันของกลุ่มประเทศในภูมิภาคจะเรียกเป็น Regional Free Trade Agreement ซึ่งมีขอบเขตทางการค้าที่ใหญ่ขึ้นและครอบคลุมทุกประเทศในกลุ่มภูมิภาค เช่น เขตการค้า ASEAN Free Trade Area (AFTA) ซึ่งไทยเป็นสมาชิกอยู่ และ North American Free Trade Agreement (NAFTA) ซึ่งเป็นเขตการค้าเสรีในกลุ่มประเทศอเมริกาเหนือ ส่วนเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุด คือ องค์การการค้าโลก (WTO : World Trade Organization) ซึ่งเป็นเขตการค้าแบบพหุภาคี หรือ Multilateral Free Trade Agreement ที่เป็นความร่วมมือระดับโลก และมีสมาชิก ถึง 149 ประเทศทั่วโลก (เชษฐชดา เชื้อสุวรรณ, 2549, น. 24)

ในเขตการค้าเสรี การซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศภาคี ทำได้เสรี ปราศจากข้อกีดกันการค้า ทั้งที่เป็นมาตรการภาษี และไม่ใช่อะไร ขณะเดียวกันแต่ละประเทศสมาชิก ยังคงสามารถดำเนินนโยบายกีดกันทางการค้ากับประเทศนอกกลุ่มได้อิสระด้วย

การตั้งเขตการค้าเสรีในอดีต ส่วนใหญ่รวมพลังเศรษฐกิจระหว่างประเทศภูมิภาคเดียวกัน ที่มีเขตแดนติดต่อกัน ประชาชนติดต่อค้าขายไปมาหาสู่กันเป็นเวลานาน เริ่มจากการเปิดเสรีการค้าสินค้าโดยลดภาษี และอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก ระหว่างกันภายในกลุ่ม แต่ปัจจุบัน การตั้งเขตการค้าเสรีประเทศต่างๆ แตกต่างจากเดิม กล่าวคือ ไม่จำกัดเฉพาะประเทศภูมิภาคเดียวกัน แต่รวมถึงประเทศต่างภูมิภาคที่ร่วมมือลักษณะนี้ อีกทั้งไม่จำกัดว่า ต้องทำเป็นกลุ่มประเทศ เขตการค้าเสรีใหม่ที่อาจเป็นการเจรจาการค้า 2 ฝ่าย หรือทวิภาคี ที่เป็นการตกลงระหว่าง 2 ประเทศ เช่น สิงคโปร์กับนิวซีแลนด์ สิงคโปร์กับ

* เจ้าหน้าที่วิชาการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ญี่ปุ่น หรือระหว่างกลุ่มประเทศกับหนึ่งประเทศ เช่น อาเซียนกับจีน หรือภูมิภาคกับภูมิภาค เช่น อาเซียนกับกลุ่ม CER (Australia and New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement) เป็นต้น

ความร่วมมือดังกล่าว นอกจากความตกลงด้านการค้าสินค้าแล้วยังครอบคลุมด้านบริการ การลงทุน และประสานนโยบาย ด้านสังคมระหว่างกันด้วย เช่น สิ่งแวดล้อม แรงงาน สิทธิมนุษยชน และความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

ปัจจุบัน การตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกันระดับทวีปเกิดขึ้น และได้รับความสนใจจากหลายประเทศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และต่อสู้การกีดกันทางการค้า ที่นับวันจะเพิ่มความรุนแรงขึ้น โดยประเทศไทยได้เริ่มเมื่อประมาณ 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่ความเข้มข้นการเจรจา ซึ่งรวมถึงจำนวนคู่ประเทศเจรจา และระดับความลึกของการเจรจาได้ เริ่มส่งผลมากขึ้น ในปี 2545 ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการเจรจา เพื่อนำไปสู่การตั้งเขตการค้าเสรี กับประเทศคู่ค้าต่างๆ รวม 12 ประเทศ ได้แก่ จีน อินเดีย บาหลีเรน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สหรัฐฯ ศรีลังกา บังคลาเทศ แอฟริกาใต้ เปรู บราซิล และเม็กซิโก แต่ ณ ที่นี้จะกล่าวเฉพาะเขตการค้าเสรีระดับทวีป ที่มีรูปแบบรวมกลุ่มลักษณะประเทศต่อประเทศเท่านั้น ในปัจจุบันประเทศไทย ได้ลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีและมีผลบังคับใช้ไปแล้วกับประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์อินเดีย และการลงนามระหว่างกลุ่ม ประเทศอาเซียน และจีน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2550) ส่วนข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ได้ลงนามล่าสุดเมื่อ 3 เมษายน 2550 คือข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศญี่ปุ่น (กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน, 2550)

สาเหตุที่ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจในเรื่องการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี

ในปัจจุบันนานาประเทศ ได้ให้ความสนใจเรื่องการจัดทำเขตการค้าเสรี ทำให้การค้าระหว่างประเทศเติบโต ไปพร้อมกับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มข้นขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสาเหตุโดยสรุปที่ประเทศต่างๆ สนใจจัดทำเขตการค้าเสรี มีดังนี้

- 1) การเปิดเจรจาการค้ารอบใหม่ของ WTO ล่าช้า ซึ่งลักษณะของการเปิดเจรจาการค้าของ WTO นั้นเป็นกรอบการค้าเสรีที่ต้องตกลงพร้อมกัน (กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน, 2550) ซึ่งในเวทีของ WTO เป็นเวทีที่ประเทศเล็กๆ รวมตัวกันเพื่อมีอำนาจต่อรอง กับประเทศมหาอำนาจมากขึ้น ซึ่งเป็นการลดความเสียเปรียบและผลประโยชน์ทับซ้อนได้ดี แต่ปัญหาของกรอบ WTO คือ ความล่าช้าในการกำหนดกรอบการค้าเสรีที่ต้องรอบประเทศสมาชิกเห็นพ้องต้องกันทั้ง 147 ประเทศ และสมาชิกต้องตกลงในทุกๆ เรื่อง ซึ่งเป็นไปได้ยาก จึงส่งผลให้ประเทศต่างๆ หันมาพิจารณาจัดทำเขตการค้าเสรีมากขึ้น เพื่อให้มีผลคืบหน้าในการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าและรวดเร็วกว่าการเปิดเสรีในกรอบ WTO
- 2) การที่จีนเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ทำให้ประเทศต่างๆ เกิดความห่วงกังวลต่อศักยภาพด้านการแข่งขันของจีน เนื่องจากจีนเป็นประเทศใหญ่ที่จะสามารถขยายบทบาทอำนาจทางเศรษฐกิจได้มากจากความได้เปรียบของตลาดภายในที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมากและมีแรงงานราคาถูก จึงสามารถรองรับการผลิต การบริโภค และมีศักยภาพในการส่งออกสูง เมื่อจีนได้เข้าเป็นสมาชิก WTO และได้รับสิทธิเท่าเทียมกับประเทศอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ ประเทศต่างๆ ทั้งที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา จึงต้องปรับเปลี่ยนนโยบายและกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจของตน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น
- 3) การทำเขตการค้าเสรีเป็นการให้แต้มต่อ หรือให้สิทธิพิเศษทางการค้าและการลงทุนแก่ประเทศที่เข้าร่วมโดยไม่ขัดกับ WTO (หากปฏิบัติตามเงื่อนไข) ซึ่งจะทำให้มีการขยายการค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศที่ร่วมทำเขตการค้าเสรี และในทางกลับกัน ก็เท่ากับส่งผลกระทบต่ประเทศที่อยู่นอกกลุ่มที่จะค้าและลงทุนกับประเทศที่อยู่ในกลุ่มเขตการค้าเสรีได้น้อยลง จึงเป็นแรงกระตุ้นให้หันมาพิจารณาจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศอื่นด้วยเช่นกัน
- 4) หลายประเทศได้ใช้การจัดทำเขตการค้าเสรีเป็นยุทธวิธีในการสร้างพันธมิตรด้านเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งเป็นการสร้างฐานในการขยายการค้าและการลงทุนกับประเทศหรือกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลด้วย
- 5) ประเทศที่มีพื้นที่ขนาดเล็กแต่มีระบบเศรษฐกิจที่เปิดเสรีเต็มที่อยู่แล้ว เช่น สิงคโปร์ และชิลี ได้ใช้ยุทธวิธีนี้อย่างเข้มข้น เนื่องจากมีระดับการเปิดเสรีสูง จึงมีโอกาที่จะได้ประโยชน์จากการเปิดตลาดของประเทศที่ร่วมทำเขตการค้าเสรีได้มาก เช่น ประเทศสิงคโปร์ได้ทำเขตการค้าเสรีกับประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2550)

ด้านประโยชน์ของไทยในการจัดทำ FTA

การจัดทำเขตการค้าเสรีของประเทศมีประโยชน์ต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และเป็นการเปิดตลาดการค้าของประเทศไปยังตลาดโลก โดยประเด็นสำคัญของประโยชน์ในการจัดทำ FTA มีดังนี้

- 1) **ลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนทั้งที่เป็นภาษี และมีใช้ภาษี** เนื่องจากการจัดทำเขตการค้าเสรีจะต้องมีการลดภาษี และลดมาตรการที่มีใช้ภาษีให้เหลือน้อยที่สุด ทำให้อุปสรรคในการกีดกันสินค้าบางชนิดระหว่างประเทศลดลง ทำให้ผู้ลงทุนมีความมั่นใจ และสามารถขยายการค้าและการลงทุนได้มากขึ้น
- 2) **เป็นการกระจายแหล่งส่งออกและนำเข้า** เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถขยายกิจการ และพัฒนาสินค้าให้รองรับกับตลาดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ
- 3) **เกิดการพัฒนาธุรกิจ** โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าของผู้ประกอบการ เพื่อรองรับการขยายตลาด และการลงทุน ผู้ประกอบการมีโอกาสพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานสู่ตลาดโลก และประเทศคู่ค้า ทำให้มีการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร และการพัฒนาธุรกิจของตนเองให้ก้าวไปสู่ระดับการลงทุนกับคู่ค้าในตลาดโลกต่อไป
- 4) **ใช้เป็นประตูเปิดการค้าไปสู่ภูมิภาคใกล้เคียง และตลาดโลก** ทำให้เป็นการขยายตลาดจากตลาดในประเทศ ไปสู่ตลาดที่กว้างและท้าทายผู้ประกอบการยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจในการพัฒนาประเทศเข้าสู่ภูมิภาคต่างๆ อีกทั้งเป็นการเพิ่มบทบาทและอำนาจในการต่อรองของประเทศไทยในเวทีโลกอีกด้วย

ประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการ

ประโยชน์ของการเปิดเขตการค้าเสรีต่อผู้ประกอบการด้านต่างๆ และผู้บริโภค มีดังนี้

ผู้ผลิตและผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรม ได้รับประโยชน์จากการนำเข้าวัตถุดิบที่มีราคาลดลง จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งก่อนการเปิดเขตการค้าเสรีนั้น วัตถุดิบบางรายการอาจมีต้นทุนที่สูง เนื่องจากต้องเสียภาษีในการนำเข้า ค่าขนส่ง และอาจต้องชำระค่าธรรมเนียมในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือเงื่อนไขที่ยุ่งยากต่างๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะทำให้ต้นทุนในการซื้อวัตถุดิบสูงขึ้น และทำให้ต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย ซึ่งการเปิดเขตการค้าเสรีได้เข้ามามีบทบาทในการลดต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบให้แก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง การที่ผู้ผลิตมีต้นทุนที่ลดลง ก็สามารถมีต้นทุนมาพัฒนากิจการในด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผู้ส่งออก ได้รับประโยชน์จากการส่งออกสินค้าและบริการได้มากขึ้น เนื่องจากได้รับประโยชน์จากการลดภาษีสินค้า รวมทั้งการลด/ขจัดมาตรการที่มีใช้ภาษีให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งเป็นการขยายตลาดและเพิ่มศักยภาพในการส่งออก อีกทั้งมีตลาดสำหรับส่งออกสินค้าได้มากขึ้น ทำให้ได้กลุ่มลูกค้าใหม่ๆ เป็นการกระตุ้นให้ผู้ส่งออกปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของตลาด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้ได้มาตรฐาน เพื่อแข่งขันกับต่างประเทศ

ผู้นำเข้า ได้รับประโยชน์จากการนำเข้าวัตถุดิบที่ราคาถูกลง และสามารถนำเข้าจากแหล่งนำเข้าจากหลายประเทศ เป็นการลดต้นทุนการผลิต ทำให้การผลิตสินค้ามีต้นทุนที่ลดลง สร้างรายได้มากขึ้น และเป็นการลดปัญหาในการขาดแคลนวัตถุดิบ การขนส่ง ปัญหาทางด้านกฎหมายการนำเข้าที่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้ผู้นำเข้าสามารถผลิตสินค้าได้ทันเวลา และมีคุณภาพ

ผู้บริโภค ได้รับประโยชน์จากการที่สามารถซื้อสินค้าได้ในราคาที่ลดลง และสามารถเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น การเปิดการค้าเสรีทำให้ผู้บริโภคได้มีโอกาสเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เดียวกัน จากหลายแหล่งผลิต ทำให้มีโอกาสในการเลือกสินค้าที่มีคุณภาพที่ดีที่สุด และมีสินค้าที่หลากหลายขึ้น เช่น การเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทย และจีน ทำให้ตลาดผลไม้ในไทยมีสินค้าให้เลือกมากมาย โดยเฉพาะผลไม้เมืองหนาวที่มีราคาไม่สูงทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกมากขึ้น

ผลกระทบที่เกิดกับผู้ประกอบการไทย

การจัดทำเขตการค้าเสรีนั้น มิได้ให้ประโยชน์ด้านเดียว แต่ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการภายในประเทศหลายประการ โดยผู้เขียนขอเสนอประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. **เป็นการสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันในระยะสั้น** เป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาด (Market Access) และเป็นการสร้างความได้เปรียบในระยะสั้น (Short-term Competitive Advantage) แต่สิ่งสำคัญที่เราควรตระหนักคือ ควรมีการสร้างความสามารถในการแข่งขันแบบยั่งยืน (Sustainable Competitive Advantage) ซึ่งความสามารถในการสร้างเขตการค้าเสรีในอนาคตจะหมดลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากประเทศอื่นๆ ที่เป็นคู่แข่งกันก็ได้มีการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีเช่นเดียวกัน ดังนั้นในระยะยาว จะมีการแข่งขันในเรื่องคุณภาพและต้นทุนของสินค้า ดังนั้นทางรัฐบาลควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืน เช่น การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการลดต้นทุน การพัฒนาคุณภาพสินค้าและ การสร้างตราสินค้า (Brand Building)
2. **ก่อให้เกิดอุปสรรคในการส่งออกที่ไม่ใช่ภาษี** ถึงแม้ว่าอุปสรรคในรูปของภาษีอาจจะหมดไป แต่อุปสรรคสำหรับผู้ประกอบการด้านการส่งออกสินค้าที่ไม่ใช่ภาษีก็ยังคงอยู่ และจะมีการพัฒนารูปแบบเพิ่มมากขึ้นอย่างไม่รู้ที่สิ้นสุด เช่น การมีกฎหมายที่มีลักษณะปกป้องผู้ประกอบการภายในประเทศโดยเฉพาะกฎหมายท้องถิ่นของแต่ละรัฐ กฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสุขอนามัย การกำหนดมาตรฐานสินค้าที่จะนำเข้าประเทศ เป็นต้น เช่น กรณีการส่งออกผัก และผลไม้ของไทยไปยังประเทศจีน หลังจากการเปิดเสรีทางการค้าได้ลดภาษีนำเข้า เป็น 0% แต่ประเทศจีนยังมีมาตรการปกป้องตลาดของตนเองในรูปแบบอื่นๆ เช่น การเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าสด ร้อยละ 13 และสินค้าแห้ง ร้อยละ 17 หรือกระบวนการตรวจสอบสินค้าผักและผลไม้สด ณ ด้านศุลกากรที่ล่าช้าและมีขั้นตอนซับซ้อน เป็นต้น
3. **ไม่ได้สร้างความเป็นธรรมในการแข่งขัน** หรือ Free Trade, Not Fair Trade เนื่องจากบริษัทที่มาจากประเทศคู่ค้าจากเขตการค้าเสรีจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่เป็นบริษัทข้ามชาติ (Global Company) ที่มีความพร้อมทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยี บุคลากรและความรู้ในการจัดการด้านธุรกิจ ได้เข้ามาทำธุรกิจภายใต้กติกาเดียวกัน ทำให้การเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศที่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ และผู้ประกอบการยังไม่แข็งแกร่งทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการ อาจถึงขั้นเลิกกิจการในที่สุด
4. **ปัญหาทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม** การเปิดเขตการค้าเสรีทำให้มีธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยเบื้องต้นอาจเป็นผลดีต่อการจ้างแรงงานภายในประเทศ แต่สิ่งที่ตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้คือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การทำลายและกอบโกยทรัพยากรภายในประเทศ เช่น กรณีประเทศเม็กซิโก หลังจากการทำ FTA กับสหรัฐอเมริกา และได้มีการย้ายฐานการผลิตเข้าไปในประเทศเม็กซิโก ทำให้เกิดปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติตามมาด้วย ส่วนด้านแรงงานถึงแม้มีการจ้างงานเพิ่ม แต่ก็ยังมีผลกระทบเช่นเดียวกัน ดังกรณีของไทยเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศจีน ทำให้เกษตรกรไทยที่มีอาชีพปลูกหอมหัวใหญ่ กระเทียมและต้นหอมไม่สามารถแข่งขันกับประเทศจีนได้ทำให้เกษตรกรว่างงาน และเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวคงไม่สามารถเข้าไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมคือ โรงงานผลิตชิ้นส่วนอื่นๆที่ขยายตัวในประเทศได้ จึงกล่าวได้ว่า การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นไม่สามารถชดเชยการว่างงานในธุรกิจที่ได้รับผลกระทบทางลบได้นั่นเอง (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2549, น.40)
5. **ระบบฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจและธุรกิจของไทยในหลายอุตสาหกรรมไม่ทันสมัยทำให้ประเทศไทยอาจเสียเปรียบในการเจรจาและส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในเงื่อนไขข้อตกลงต่างๆ** เนื่องจากภาคธุรกิจเวลาส่งข้อมูลรายงานรายรับ-รายจ่ายให้หน่วยงานของภาครัฐมักจะทำให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง อีกทั้งหน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่เก็บข้อมูลทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของไทยก็มีหลายหน่วยงานหลายแห่ง ทำให้การเรียกเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศอาจมีข้อมูลไม่ครบถ้วน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2550) ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้าที่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่เป็นระบบกว่าประเทศไทย เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีหน่วยงานวิเคราะห์ผลกระทบ ข้อดี - ข้อเสีย ในแต่ละประเด็นการเจรจาอย่างชัดเจน ทำให้ประเทศไทยอาจเสียเปรียบในการเจรจาและส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในด้านต่างๆ ได้จะเห็นได้ว่า การเปิดเขตการค้าเสรีมีทั้งผลประโยชน์และผลกระทบต่อผู้ประกอบการ แต่เราก็มีอาจปฏิเสธการเปิดการค้าเสรีของไทยได้ ดังนั้นผู้ประกอบการของไทยควรต้องเร่งปรับตัวให้ธุรกิจของตนเองทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประเด็นการค้าเสรีต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยต้องเพิ่มความชำนาญเฉพาะทางมากขึ้น ตั้งเป้าหมายธุรกิจของตนเองให้ชัดเจน พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพสินค้า และบุคลากร ให้มีคุณภาพสามารถแข่งขันภายใต้ตลาดของการค้าเสรี

บทสรุป

การทำข้อตกลงเปิดเสรีทางการค้า หรือที่เรียกกันว่า FTA (Free Trade Agreement) เป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก โดยมีเป้าหมายหลักคือการลดภาระเรื่องภาษีศุลกากรระหว่างประเทศของสมาชิกภายในกลุ่มให้เหลือน้อยที่สุด การตั้งเขตการค้าเสรีทำให้เกิดสิทธิพิเศษทางการค้าและการลงทุนของประเทศที่เข้าร่วม และจะก่อให้เกิดการขยายตัวทางการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็จะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในบางอุตสาหกรรม โดยขณะนี้หลายประเทศได้ใช้การตั้งเขตการค้าเสรีเป็นกลยุทธ์ในการสร้างพันธมิตร และกีดกันคู่แข่ง ทั้งในด้านการเมือง และเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยนั้นหากต้องการใช้การเปิดเสรีทางการค้าเข้ามาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาด้านการค้าระหว่างประเทศ และสร้างพันธมิตรทางการค้าแล้วทางรัฐบาลควรร่วมมือและเตรียมความพร้อม ด้านต่างๆ ให้แก่ด้านเอกชน ผู้ประกอบการ เพื่อสร้างมาตรฐานและความสามารถในการแข่งขันให้พร้อม เนื่องจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวก และลบอย่างมากแก่ผู้ประกอบการในประเทศ

ดังนั้นการเจรจาการค้าเสรีของประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ในตลาดโลกควรต้องมีการทบทวนจากทุกหน่วยงานว่าการเปิดเขตการค้าเสรีมีความสำคัญจริงต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมากน้อยเพียงไร และควรมีกฎเกณฑ์ในเรื่องการค้าต่างประเทศอย่างไร ถึงแม้ว่าการทำ FTA เป็นการเปิดตัวเข้าสู่ตลาดใหม่ๆ ในต่างประเทศ แต่ขณะเดียวกันไทยควรพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการที่อาจได้รับผลกระทบ ได้มีโอกาสปรับตัว และพัฒนาศักยภาพของตนให้พร้อมในการแข่งขัน ส่วนผู้ประกอบการที่ปัจจุบันมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการแข่งขันอยู่แล้ว ก็ยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าให้ต่อเนื่องควบคู่กับการพยายามปรับลดต้นทุนการผลิตให้เกิดความได้เปรียบอย่างยั่งยืน ทั้งนี้สิ่งดังกล่าวควรเกิดจากความร่วมมือที่ีระหว่างรัฐบาล หน่วยงานต่างๆ และผู้ประกอบการที่จะร่วมกันเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งเพื่อการเข้าสู่ตลาดระดับโลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2550). **เราไม่เห็นด้วยกับ FTA เพราะอะไร**. ค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.thaifta.com/ThaiFTA/Home/>.
- _____. (2550). **ทบทวนทิศทางการเจรจาการค้าเสรีไทย**. ค้นเมื่อ 2 เมษายน 2550, จาก <http://www.thaifta.com/fta-direction.pdf>.
- _____. (2550). **สาเหตุที่ประเทศต่างๆ จึงหันมาสนใจทำเขตการค้าเสรีกันมากขึ้น**. ค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2550, จาก http://www.dtn.moc.go.th/web/642/faqs_fta.asp?g_id=642&f_id=3395.
- _____. (2550). **โอกาส ผลกระทบและการปรับตัวจาก FTA พิจารณาผลจากภานำเข้าที่ลดลง**. โดยนายวิรัช วงศ์บุญสิน ประธานคณะติดตามผลกระทบจาก FTA สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.dtn.moc.go.th/web/185/655/>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2550). **FTA และผลกระทบ ต่อการดำเนินธุรกิจ** โดย รศ.ดร.จุลชีพ ชินวรรณโณ หัวหน้าภาควิชาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 18 พฤษภาคม 2549. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.cpd.go.th/intra/cttdo/2/FTA.PPT#265,10,5>.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2550). **เราไม่เห็นด้วยกับ FTA เพราะอะไร** โดย รศ.วิทวัส รุ่งเรืองผล และคณะ. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2550. จาก http://ipc8.dip.go.th/objects/Article/Files/File_2006030616073793.doc.
- กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน. (2550). **ความร่วมมือการค้า-การลงทุนไทยกับญี่ปุ่น**. ค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.ftawatch.org/news/view.php?id=11171>
- กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน. (2550). **ผลดี/ผลเสียของพันธกรณีระหว่างประเทศ** โดย วันเพ็ญ หรุจิตตวิวัฒน์. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.ftawatch.org/cgi-bin/content/news/show.pl?0231>
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2549). **ด้านมืดของ FTA**. วารสารผู้บริหาร. 26(2), น. 39-43.
- เชษฐชดา เชื้อสุวรรณ. (2549). **FTA ประโยชน์หรือผลกระทบ**. วารสารนักบริหาร. 26(2), น. 20-25.
- FTA เขตการค้าเสรี**. (2550). ค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2550, จาก <http://thainews.prd.go.th/FTA/fta2.html>